

PAŃSTWOWA KOMISJA BADANIA WYPADKÓW LOTNICZYCH

RAPORT KOŃCOWY

wypadek nr: 92/03

szybowiec SZD-48-1 „Jantar Standard 2” SP-3184

Kamilew

4 lipca 2003r.

Warszawa 2006

SPIS TREŚCI

Informacje Ogólne	3
Streszczenie.....	3
Część Opisowa.....	4
1 informacje faktyczne	4
1.1 Historia lotu.....	4
1.2 Obrażenia osób.....	4
1.3 Uszkodzenia statku powietrznego.....	4
1.4 Inne uszkodzenia	5
1.5 Informacja o składzie osobowym (dane o załodze).....	5
1.6 Informacja o statku powietrznym.....	5
1.7 Informacje meteorologiczne.....	5
1.8 Środki nawigacyjne.....	5
1.9 Łączność.....	6
1.10 Dane dotyczące miejsca lądowania.....	6
1.11 Pokładowe rejestratory.....	7
1.12 Informacja o szczątkach i zderzeniu.....	7
1.13 Informacje medyczne.....	7
1.14 Pożar.....	7
1.15 Ratownictwo i szanse przeżycia.....	7
1.16 Badania i ekspertyzy.....	8
1.17 Informacje o działalności j. o. lotniczych i administracji.....	8
1.18 Informacje uzupełniające.....	8
1.19 Nowe metody badawcze.....	8
2 Analiza.....	8
3 Wnioski.....	8
3.1 Ustalenia Komisji.....	8
3.2 Przyczyny i okoliczności wypadku lotniczego.....	9
4 Zalecenia profilaktyczne	9

INFORMACJE OGÓLNE

Nr ewidencyjny zdarzenia: **92/03**

Rodzaj i typ statku powietrznego: **szybowiec SZD-48-1 „Jantar Std2”**

Znak rozpoznawczy statku powietrznego: **SP - 3184**

Dowódca statku powietrznego: **pilot szybowcowy**

Użytkownik statku powietrznego: **Aeroklub Ziemi Pilskiej**

Właściciel statku powietrznego: **Aeroklub Bydgoski**

Miejsce zdarzenia: **Kamilew**

Data i czas zdarzenia: **4 lipca 2003r. , godz. 15:15 (LMT)**

STRESZCZENIE

W dniu 4 lipca 2003 r. w ramach Krajowych Zawodów Szybowcowych pilot szybowcowy wykonywał lot po trasie z lotniska w Częstochowie. Podczas przelotu w rejonie miejscowości Złoczew skończyły się warunki termiczne pozwalające kontynuować przelot i pilot postanowił lądować na wybranym przez siebie polu w rejonie miejscowości Kamilew. Podczas dobiegu szybowiec wykonał tzw. „cyrkiel” co doprowadziło do uszkodzenia szybowca. Pilot nie odniósł obrażeń a po wyjściu z kabiny powiadomił organizatora zawodów o zdarzeniu.

Badanie przeprowadził zespół PKBWL w składzie:

Maciej LASEK	kierujący zespołem badawczym,
Ignacy GOLIŃSKI	członek PKBWL,
Grzegorz GLEGOŁA	ekspert PKBWL.

Po zakończeniu badania PKBWL ustaliła, że przyczyną wypadku lotniczego było **wkołowanie podczas dobiegu w niewidoczną z powietrza ukośnie biegnącą bruzdę co doprowadziło do gwałtownej zmiany kierunku dobiegu szybowca i jego uszkodzenia**

Po zakończeniu badania PKBWL nie zaproponowała zaleceń profilaktycznych.

CZĘŚĆ OPISOWA

1 INFORMACJE FAKTYCZNE

1.1 Historia lotu.

W dniu 4 lipca 2003 r. pilot szybowcowy, mężczyzna lat 46, wykonywał w ramach Krajowych Zawodów Szybowcowych lot po trasie Rudniki-Błaszki-Byczyna-Rudniki. Start do lotu nastąpił o godzinie 11.53 czasu lokalnego (LMT). Podczas przelotu w rejonie miejscowości Złoczew skończyły się warunki termiczne pozwalające kontynuować przelot i pilot postanowił lądować na wybranym przez siebie polu w rejonie miejscowości Kamilew. Do lądowania pilot wybrał łąkę leżącą prawie w osi wiatru (kierunek lądowania 180°, oceniony przez pilot kierunek wiatru 200°) o długości 200 m i szerokości 40 m. Na podejściu do lądowania znajdowały się zabudowania gospodarcze o wysokości ok. 6 m. Na końcu pola przebiegała poprzecznie linia niskiego napięcia o wysokości ok. 6 m. Szybowiec przyziemił w 1/3 długości pola. Podczas dobiegu, po przetoczeniu się około 45 metrów, szybowiec wpadł w niewidoczną z powietrza bruzdę (głębokość bruzdy około 16 cm) biegnącą skośnie w stosunku do toru lądowania co doprowadziło do gwałtownej zmiany kierunku dobiegu szybowca w lewo i ostatecznie do wykonania „cyrkla” i uszkodzenia szybowca. Pilot nie odniósł obrażeń a po wyjściu z kabiny powiadomił przez telefon komórkowy organizatora zawodów o zdarzeniu.

1.2 Obrażenia osób.

Obrażenia ciała	Załoga	Pasażerowie	Inni
Śmiertelne	-	-	-
Poważne	-	-	-
Nieznaczące	-	-	-

1.3 Uszkodzenia statku powietrznego.

Uszkodzeniu uległy: kadłub (liczne rozklejenia i uszkodzenia skorupy), statecznik wysokości (zabielenia konstrukcji), ster kierunku, skrzydło lewe i prawe. Szczegółowy zakres uszkodzeń zawarty jest w protokole weryfikacyjnym z dnia 08.07.2005 wystawionym przez WIRKK – Serwis szybowców Jerzy BISKUP.

1.4 Inne uszkodzenia.

Nie wystąpiły

1.5 Informacja o składzie osobowym (dane o załodze).

Dowódca statku powietrznego, mężczyzna lat 45, posiadający licencję pilota szybowcowego wydaną w 1998 roku i ważną do 17.03.2004 r., uprawnienie instruktora szybowcowego klasy II, kontrola Wiadomości Teoretycznych przeprowadzona 15.02.2003r.z ważnością do 14.02.2004 r., Kontrola Techniki Pilotażu ważna do 17.01.2004 r., nalot ogólny 904 godziny w tym 850 godzin samodzielnie. Badania lotnicze wykonał w Głównym Ośrodku Badań Lotniczo-Lekarskich AP we Wrocławiu w dniu 18.03.2003 r. z orzeczeniem „zdolny”.

1.6 Informacja o statku powietrznym.

Szybowiec SZD – 48-1 „Jantar Std - 2”

Rok bud.	Producent	Nr fabr.	Znaki rozp.	Nr rejestru	Data rejestracji
1980	PDPS „PZL-Bielsko-Biała”	B-1113	SP- 3184	3184	06.11.1980

Świadectwo Zdatności do Lotu szybowca ważne do .....22.04.2004r.

1.7 Informacje meteorologiczne.

Prognoza pogody dla rejonu Częstochowy z ważnością od 08.00 do 14.00 UTC

1. Sytuacja baryczna.....Rejon jest na skraju niżu znad Skandynawii
2. Wiatr dolny .....250° - 270° 15 –20 km/h
3. Widzialność .....powyżej 10 km
4. Chmury.....3-5/8 Cu ; 3/8 Ac ;3/8 Ci
5. Odstawa chmur 1200m, 3000m, 6000m
6. Izoterma 0° 2700m
7. Oblodzenie .....NIL
8. Turbulencja .....umiarkowana w Cu
9. Pionowy gradient temperatury 0,65

1.8 Środki nawigacyjne.

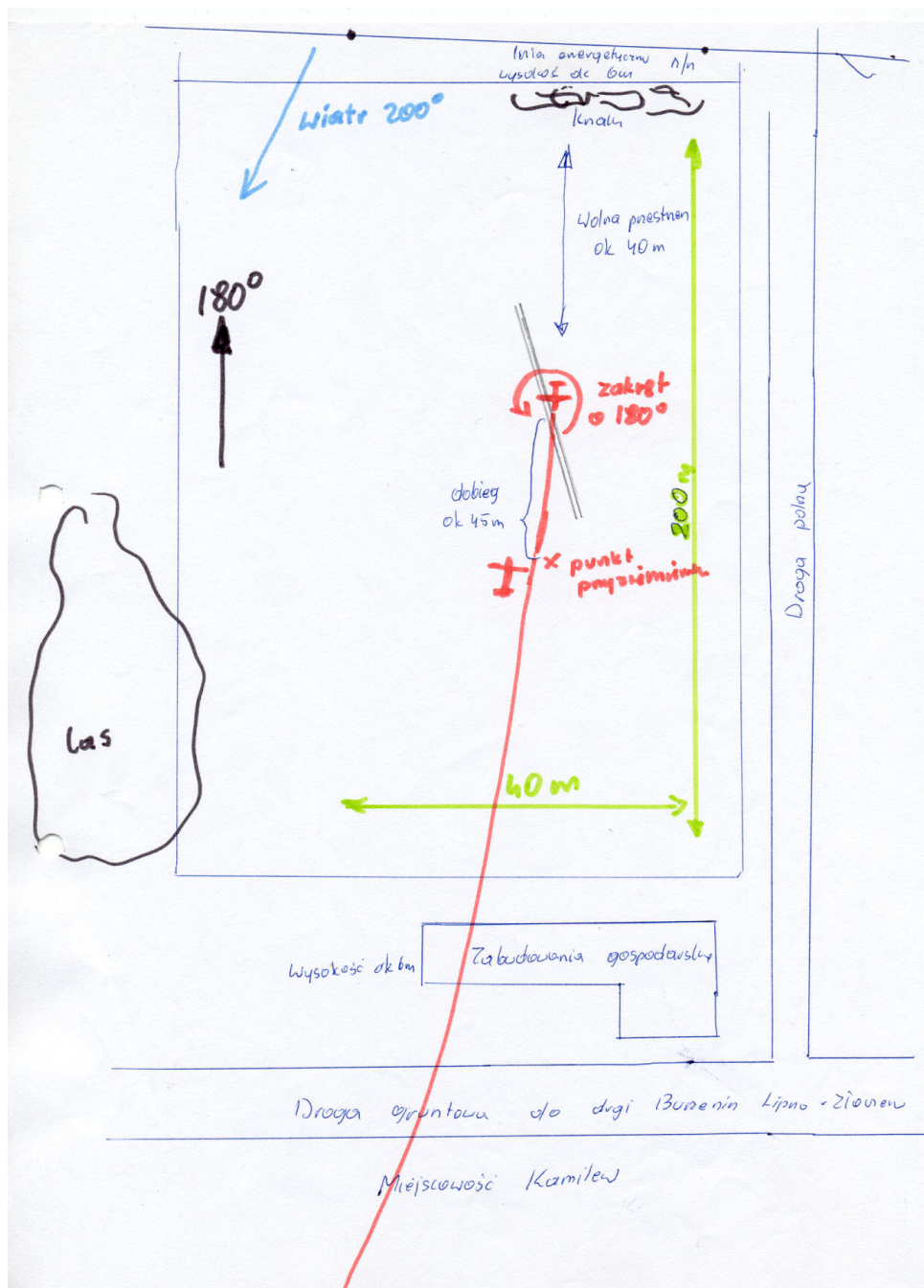
Nie dotyczy

1.9 Łączność.

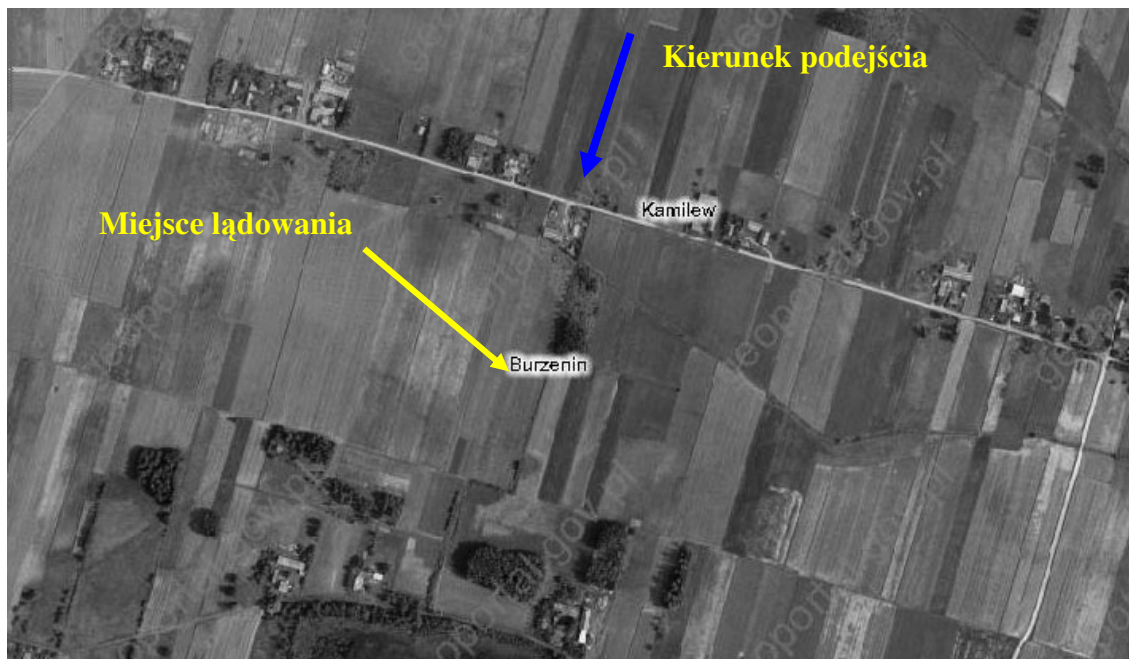
Pokładowa radiostacja lotnicza RS 6101-1 z zakresem 122,200 – 122,900 MHz

1.10 Dane dotyczące miejsca lądowania.

Do lądowania pilot wybrał łąkę leżącą prawie w osi wiatru (oceniony przez pilot kierunek wiatru 20° z prawej) o długości 200 m i szerokości 40 m. Na podejściu do lądowania znajdowały się zabudowania gospodarcze o wysokości ok. 6 m. Na końcu pola przebiegała poprzecznie linia niskiego napięcia o wysokości ok. 6 m.

Ryc. 1 Szkic miejsca zdarzenia

Ryc. 2 Wybrane do lądowania pole i kierunek podejścia (źródło: mapy.geoportal.gov.pl)

1.11 Pokładowe rejestratory.

Nie dotyczy.

1.12 Informacja o szczątkach i zderzeniu.

Nie stwierdzono, aby jakakolwiek część szybowca lub wyposażenia oddzieliła się od niego przed zderzeniem.

1.13 Informacje medyczne.

Pilot podczas wypadku nie odniósł obrażeń. Po zdarzeniu pilot poddał się badaniu na zawartość alkoholu. Wynik badania 0.00 ‰

1.14 Pożar.

Nie dotyczy.

1.15 Ratownictwo i szanse przeżycia.

Po wypadku pilot samodzielnie opuścił szybowiec i nie zgłaszał żadnych dolegliwości mogących być następstwem wypadku lotniczego.

1.16 Badania i ekspertyzy.

Przesłuchano pilota, wykonano dokumentację pilota oraz szybowca.

1.17 Informacje o działalności j. o. lotniczych i administracji.

Nie wprowadzono.

1.18 Informacje uzupełniające.

Nie wprowadzono.

1.19 Nowe metody badawcze.

Nie zastosowano.

2 ANALIZA.

Dokumentacja wyszkoleniowa pilota wskazuje, że miał on odpowiednie kwalifikacje i umiejętności do wykonania zaplanowanego lotu. Analiza terenu (zdjęcie satelitarne zamieszczone na portalu mapy.geoportal.gov.pl) wskazuje, że pilot wybrał do lądowania optymalne miejsce. Wymiary i charakter podejścia wybranego do lądowania pola jak również jego położenie w stosunku do kierunku wiatru zapewniały bezpieczne lądowanie szybowca. Przyziemienie szybowca w 1/3 długości pola jest odpowiednie dla typowego podejścia do lądowania w terenie przygodnym. Zgodnie z oświadczeniami pilota oraz osób, które przyjechały na miejsce zdarzenia w celu demontażu i transportu szybowca, biegnąca skośnie przez pole niewielka bruzda (16 cm głębokości) była niewidoczna z powietrza a nawet z ziemi. Jest to charakterystyczne dla nawierzchni trawiastych typu łąka lub pastwisko. W związku z powyższym, można przyjąć że zdarzenie miało charakter losowy.

3 WNIOSKI

3.1 Ustalenia Komisji

- a) Pilot posiadał kwalifikacje i umiejętności niezbędne do wykonania zaplanowanego lotu.
- b) Szybowiec był sprawny technicznie.
- c) Pogoda była odpowiednia dla przelotów szybowcowych.
- d) Wybrane do lądowania pole wizualnie zapewniało bezpieczne wykonanie lądowania w terenie przygodnym szybowca Jantar std.

- e) Szybowiec przyziemił w 1/3 długości pola.
- f) Po przetoczeniu się około 45 metrów, szybowiec wpadł w niewidoczną z powietrza bruzdę biegnącą skośnie w stosunku do toru lądowania co doprowadziło do gwałtownej zmiany kierunku dobiegu szybowca w lewo i ostatecznie do wykonania „cyrkla” i uszkodzenia szybowca.
- g) Pilot nie znajdował się pod wpływem alkoholu.

3.2 Przyczyny i okoliczności wypadku lotniczego.

Przyczyną wypadku lotniczego było wkołowanie podczas dobiegu w niewidoczną z powietrza ukośnie biegnącą bruzdę co doprowadziło do gwałtownej zmiany kierunku dobiegu szybowca i jego uszkodzenia.

4 ZALECENIA PROFILAKTYCZNE

Po rozpatrzeniu zebranego materiału Komisja nie sformułowała zaleceń profilaktycznych.

Kierujący Zespołem Badawczym PKBWL

Podpis nieczytelny

Maciej Lasek

Załączniki zgodnie z aktami